

Eski Eserler Kanunu

(Resmî Gazete ile yayımı : 6 . 5 . 1973 - Sayı : 14527)

No.
1710

Kabul tarihi
25 . 4 . 1973

I - Genel hükümler :

MADDE 1. — Tarihten önceki devirlerle tarihî devirlere aidolup, bilim, kültür, din veya güzel sanatlarla ilgili bulunan, yer üstünde, yeraltında veya su içindeki bütün yapılara, taşınır ve taşınmaz mallara ve aynı nitelikteki her türlü belgeye eski eser denir.

Bunlardan :

Tarihî mağaralar, kaya sığınakları, yazılı ve kabartmalı kayalar, höyükler, tümülüsler, ören yerleri, akropol ve nekropoller, surlar, kale ve burçlar, her türlü mimarî anıtlar, tiyatrolar, hipodromlar, stadyumlar, anfiteatrlar, agoralar, kütüphaneler, her türlü resmî veya özel yapılar, tarihî yol kalıntıları, köprüler, mesafe taşları, dikili taşlar, sunaklar, tersaneler, rıhtımlar, su yolları, sarnıçlar, kuyular, tarihî saraylar, köşkler, yalılar, camiler, mescitler, namazgâhlar, her türlü hayrat, çeşme, sebil, imarethane, darphane, şifahane, muvakkithane, simkeşhane, medrese, tekke ve zaviyeler, mezarlıklar, türbeler, hazireler, lâhitler, sandukalar, steller, kümbetler, hanlar, hammamlar, sinogoglar, bazilikalar, kiliseler, manastırlar ve benzerleri ile bunların birkaçından meydana gelen bina toplulukları, külliyeler, sitler, diğer taşınmaz mallarla, bunlara ait parçalar, eski anıt ve duvar kalıntıları, taşınmaz halde dağınık tuğla ve sair yapı malzemesi artıkları taşınmaz eski eserleri,

Her çeşit hayvan ve bitki fosilleri, tarihten önceki devirlerden kalma insan iskeletleri, çakmak taşları (sleks), volkan camları (obsidien), kemik veya madenî her türlü aletler, çini, seramik, benzeri kab ve kacaklar, heykeller, figürinler, tabletler, kesici, koruyucu veya vurucu silâhlar, putlar (ikon), cam eşyalar, süs eşyaları (hülliyyat), yüzük taşları, küpeler, iğneler, askılar, mühürler, bilezik ve benzerleri, maskeler, taçlar (diademler), deri, bez, papirüs, parşömen veya maden üzerine yazılı veya tasvirli belgeler, tartı araçları, sikkeler, damgalı veya yazılı levhalar, yazma veya tezhipli kitaplar, minyatürler, sanat değerini haiz gravür, yağlı veya suluboya tablolar, muhalledat (relique'ler), nişanlar, madalyalar, çini, toprak, cam, ağaç, kumaş ve benzeri taşınır eşyalar ve bunların parçaları taşınır eski eserleri teşkil ederler.

Eski eserlerden :

Önemli tarihî olaylara sahne olan veya arkeoloji, tarih, sanat bakımından bir önemi ve özelliği bulunan, korunması ve değerlendirilmesi gerekli her türlü taşınmaz mimarî eserlere ve aynı nitelikteki heykellere **ANIT**,

Mimarileri, üniteleri ve çevrelere katkıları bakımından korunmaları ve değerlendirilmeleri gerekli görülen ayrı veya bir arada olan yapı gruplarına **KÜLLİYE**,

Homojen oluşları ve özellikleri tarihî, estetik, artistik, bilimsel, ekolojik, etnografik, ebedi ve ya efsanevi önemleri bakımından korunmaları ve değerlendirilmeleri gereken, tabiatın veya tabiatla insanların müşterek eseri olan topografik bölgelere **SİT**,

Önemli tarihî olayların geçtiği, bu sebeple korunması gerekli görülen yerlere **TARİHİ SİT**,

Antik bir yerleşmenin veya eski bir medeniyetin kalıntılarının bulunduğu yer veya su altında bilinen veya meydana çıkarılan yerlere **ARKEOLOJİK SİT**, (Tarihî şehir kalıntısı) veya **ÖREN YERİ**,

Korunması gerekli tabiat güzellik ve gariplikleri ile tabii ve jeolojik olayların meydana getirdiği güzel görünümlere, asırlık ağaç ve koruluklara **TABİİ SİT** (Tabii anıt) denir, bunların tümü ile değerlendirilerek korunması esastır.

MADDE 2. — Halk sanatlarını ve halkın maddî kültürünü temsil eden malzeme ve belgelere etnografya eseri denir.

Bu evsafı haiz olanlardan sanat tarihini ilgilendirenler 1 nci madde gereğince eski eser sayılırlar.

MADDE 3. — Devlete ait arazi ve emlâk ile, özel ve tüzel kişilerin mülkiyetinde bulunan emlak ve araziye, varlığı bilinen veya henüz meydana çıkacak olan her çeşit anıtlar, bütün taşınır ve taşınmaz eski eserler Devletin malıdır. Bunların kazılarla meydana çıkarılmaları, yerlerinde korunmaları, taşınır eski eserlerin müzelerde toplanmaları bu kanun hükümlerine göre yürütülür.

MADDE 4. — Taşınır ve taşınmaz eski eserleri, yeniden bulanlar, malik oldukları veya işgal ettikleri arazinin içinde eski eser bulunduğunu bilenler veya böyle bir eserin varlığından yeni haberdar olan malik ve zilyedler, bunu en geç 10 gün içinde en yakın müzeye veya köylerde muhtarlar, bucak, ilçe ve illerde en yüksek mülkiye âmirlerine bildirmeye mecburdurlar.

Bu gibi eserler, askeri garnizonlar veya yasak bölgeler içinde bulunur veya çıkarsa keza usulü dairesinde üst komutanlara bildirilir.

Böyle bir ihbarı alan muhtarlar, mülkiye âmirleri veya komutanlar veya bu gibi eserlerin varlığından doğrudan doğruya haberdar olan ilgili makamlar, bunların korunmaları için gerekli tedbirleri almakla beraber, alınan bu ilk tedbirleri de açıklamak suretiyle keyfiyeti en geç 10 gün içinde Millî Eğitim Bakanlığına yazı ile bildirmekle yükümlüdürler. Bu ihbarı alan Millî Eğitim Bakanlığı en geç bir yıl içinde gerekli işlemi yapar.

MADDE 5. — Bu kanunun tarif ve kapsamına giren eski eserleri, tarihî ve tabii anıtları bozmak ve değiştirmek, Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun mütalâasına dayanmak kaydıyla, Millî Eğitim Bakanlığının izni olmadan onarmak ve içlerinde veya emniyet sınırları dâhilinde inşaat, tesisat, sondaj ve kazı yapmak, kireç ocağı ve tuğla harmanı tesis etmek, hayvancılıkta, tarımda veya herhangi bir işte kullanmak, yıkılmalarına veya tahriplerinden meydana gelen maddeleri almak, bunları geçici veya devamlı olarak herhangi bir maksatla iskân veya işgal etmek, kısmen veya tamamen tahribetmek, tahriplerine sebeb olabilecek hizmetlerde kullanmak buralarda define aramak yasaktır.

Eski eserlerin, tarihî ve tabii anıtların, şehir harabelerinin, tarihî alanların, iskân edilmesi, kullanılması, onarılması, içlerinde veya emniyet sınırları içinde inşaat, tesisat, sondaj ve kazı yapılması şekil ve şartları bu kanun hükümlerine ve hazırlanacak yönetmeliğine göre saptanır.

MADDE 6. — Şahısların mülkiyetinde bulunan taşınmaz eski eserlerin, tarihî ve tabii anıtları kullanma şekli Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun mütalâasına istinaden Millî Eğitim Bakanlığının izni olmadıkça değiştirilemez. Bu durum eski eserin kamulaştırılması yolunda mal sahibine herhangi bir hak kazandırır. Bu gibi eski eserlerin korunması ve onarımı için Millî Eğitim Bakanlığınca gerekli aynî ve nakdî yardımlar hazırlanacak yönetmeliğine göre yapılabilir.

MADDE 7. — Her kimin mülkiyetinde veya idaresinde olursa olsun, eski eserlerin, tarihî ve tabii anıtların korunmasını sağlamak için gerekli tedbirleri almak veya aldurtmak ve bunların her türlü kontrolünü yapmak Millî Eğitim Bakanlığına aittir.

Millî Savunma Bakanlığının idare ve kontrolünde bulunan eski eserlerin, tabii ve tarihî anıtların korunmasında, Millî Eğitim Bakanlığı ile birlikte hareket edilir.

Vakıflar Genel Müdürlüğünün idaresinde bulunan vakıf eski eserlerin kullanılması ve onarımı Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun kararı alındıktan sonra Vakıflar Genel Müdürlüğüne yapılır.

II - Taşınmaz eski eserlerin, tarihî ve tabii Anıtların tespit, tescil, korunma ve onarım işleri ve mülkiyeti :

MADDE 8. — Taşınmaz eski eserler Millî Eğitim Bakanlığının, turizm alanında uzman kişilerin de içinde bulunduğu uzman tespit kurulları tarafından ayrılır ve tasnif ve Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulu tarafından onandıktan sonra tapu kütüğündeki beyanlar hanesine (eski eserdir) kaydı yazılarak tescil ve ilân olunur. Bu ayırma ve tasnif sırasında resmî daire ve kurumlara tahsis edilmiş taşınmaz eski eserler varsa, daire ve kurumun da görüşü alınır.

MADDE 9. — 8 nci maddeye göre tescil edilen taşınmaz eski eserlerin koruma sahalarının tayini ve bu sahalarda inşaat ve tesisat yapılıp yapılamayacağı konusunda karar alma yetkisi Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kuruluna aittir.

MADDE 10. — Hazineye, özel idarelere, köylere, kurumlara, belediyelere, İktisadî Devlet Teşekküllerine, özel kanunlarla kurulmuş teşekkülere aid olup, Millî Eğitim Bakanlığınca korunmaları lüzumu tespit ve ilân olunan her çeşit eski eser, tarihî ve tabii anıtlar ile bunlara ait korunma sınırları dâhilindeki emlak ve arazi Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun mütalâasına istinaden Millî Eğitim Bakanlığının izni olmadıkça tüzel ve özel kişilere satılamaz. Bu gibi sahalarda yeniden imar ve ihya hakkı tanınmaz ve tapu verilemez.

MADDE 11. — Taşınmaz eski eserlerin, tarihî ve tabii anıtların, kamu hizmetlerinde kullanılmak üzere Devlet dairelerine, belediyelere, resmî kurum ve kuruluşlara, genel menfaatlere yararlı millî derneklere intifa haklarının bırakılması veya kiraya verilmesi; bunlardan esasen vakıflara aid olan veya 10 . 9 . 1957 günlü ve 7044 sayılı Kanunla Vakıflar Genel Müdürlüğüne devredilmiş bulunanları hakkında adı geçen Genel Müdürlüğün, diğerlerinde ise Millî Eğitim Bakanlığının iznine bağlıdır.

MADDE 12. — Kamu tüzel kişilerinin mülkiyetinde veya daimî intifaında bulunan taşınmaz eski eserlerden kaleler, şehir harabeleri ve her türlü tarihî harabelerle bunlara ait teferuat, tarihî ve tabii anıtlar ve bunların toplu olarak bulunduğu alanlardan Hazine adına kayıtlı bulunmayanları, karşılığında bedel ödenmeksizin Hazine adına tescil ve Millî Eğitim Bakanlığının idaresine devredilirler. Şu kadar ki vakıf eserler ile belediyelere aid olanlar bu hükme tabii değildirler.

Kale ve surları, şehir harabeleri, taşınmaz eski harabeler ve bu mahiyette diğer tarihî tabii anıtlardan kısmen veya tamamen tüzel ve özel kişilere intikal etmiş veya imar ve ihya hakkı yoluyla kişilerin uhdesine geçmiş olanlar, değer bedelleri üzerinden kamulaştırılma veya değiştirme yoluyla Devlete intikal ettirilirlir. Bu kamulaştırma ve değiştirmelerde o arazinin üstünde veya altında bulunan ve bulunacak olan eski eserlerin eski eser değerleri hesaba katılmaz.

Bunlardan kaynağı vakıf olan ve çeşitli sebeplerle kısmen veya tamamen tüzel ve özel kişilerin eline geçmiş bulunan taşınmaz eski eserlerle tarihî ve tabii anıtların kamulaştırılmaları, ilgisi dolayısıyla Vakıflar Genel Müdürlüğüne yapılır. Belediye sınırları dâhilinde bulunan eski eserlerin tarihî ve tabii anıtların imar Kanunu gereğince tespit edilecek koruma sınırları dâhilindeki taşınmaz malların, değer bedelleri üzerinden belediyeler tarafından kamulaştırılmalarında bu sahalarda çevresindeki eski eserlerin meydana çıkarılmasından doğacak değer farkları hesaba katılmaz.

MADDE 13. — Mülkiyeti Hazineye ait bulunan veya vakıf olan eski eserlerden kullanılması kamu tüzel kişilerine veya derneklere bırakılanların bakım, onarım ve restorasyon işleri için yapılacak harcamalara, bu eserleri kullananlar da katılırlar. Bu harcamalara ait esaslar, vakıf eserler hakkında Vakıflar Genel Müdürlüğüne, diğerlerinde ise Millî Eğitim Bakanlığınca tespit olunur.

Eski eserlerin bulunduğu çevrelerdeki şehir plânlarının tanziminde Millî Eğitim Bakanlığının görüşü alınır ve bunların ilgili Bakanlıkça onanması sırasında bu görüş değerlendirilir.

Daha önce tanzim ve tasdik edilmiş imar plânlarının, eski eserler, tarihi ve tabii anıtlar bakımından değiştirilmesi gerekli görüldüğü ve bu hususta Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun kararı alındığı takdirde Millî Eğitim Bakanlığı gerekli değişiklik teklifinde bulunabilir.

MADDE 14. — Taşınmaz eski eserler mahiyetlerine tesir edecek şekil ve surette ifraz edilemezler.

MADDE 15. — Taşınmaz eski eserlerin bu kanunun yayımından önceki malik ve zilyedleri bu eserlerin bakım ve onarımlarını bu kanuna Millî Eğitim Bakanlığının bakım ve onarım hususunda vereceği emir ve talimata uygun olarak yerine getirdikleri sürece bu kanunun eski eser zilyed ve malikleri için tanıdığı muafiyet ve haklardan faydalanırlar. Bu eserler üzerindeki mülkiyet ve zilyedlik haklarının tabii icabı olarak ve bu kanun hükümlerine aykırı bulunmayan bütün yetkilerini kullanabilirler. Bakım ve onarımlarını ilgilendiren sorumluluklarını yerine getirmekte aczi sabit olan maliklerle zilyedlerin mülkleri (vakıf eserler hariç) usulüne göre kamulaştırılırlar. Millî Eğitim Bakanlığı, Turizm ve Tanıtma Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Özel İdareler ve Belediyeler lüzum gördüğü ahvalde bu gibi taşınmaz eski eserlerle tarihi ve tabii anıtların korunma, bakım ve onarımlarına kendi teknik eleman ve ödenegi ile yardımda bulunabilir.

Yapılacak bu yardımın hangi şartlarda faizsiz veya az faizli uzun veya kısa vadeli borç şeklinde olacağı Bakanlar Kurulu kararı ile tespit olunur.

MADDE 16. — Eski eser olmakla beraber, Karayolları, Devlet Demiryolları veya Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğünce kullanılmakta olan ve kullanılmasında mahzur bulunmayan köprü, menfez, viyadük, sarnıç, su yolu, kanal, çeşme, tünel ve benzerlerinin bakım ve onarımı adı geçen genel müdürlüklerce yapılır.

MADDE 17. — Tüzel ve özel kişilere ait bir yapıda eski eser bulunduğu tespit ve bunun kaldırılması Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunca uygun görülürse, gereken emniyet tedbirleri alınmak ve Millî Eğitim Bakanlığınca teşkil olunacak komisyonlarca takdir edilecek bir tazminat verilmek suretiyle bu eski eser, Millî Eğitim Bakanlığınca istenilen yere nakledilebilir. Bu tazminatın hesabında eski eserin değeri dikkate alınmaz. Ancak yerlerinden kaldırılmaları caiz olmayanları, sahipleri Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kendilerine gösterilecek şekilde korumaya mecburdurlar.

MADDE 18. — Taşınmaz eski eserlerin, tarihi ve tabii anıtların buldukları yeri işgal edenler veya bu eserlerin malikleri, Millî Eğitim Bakanlığınca bu işle görevlendirilmiş uzmanlarına gerektiği zaman eserin kontrolü, incelenmesi, harita, plân ve rölövesinin yapılması, fotoğraflarının kâhplarının çıkarılması için izin vermeye ve kolaylık göstermeye mecburdurlar.

7 nci maddede yazılı kontrol yetkisiyle, bu maddede gösterilen iş ve görevleri yapma şekli ve şartları, konut dokunulmazlığı ve aile mahremiyeti ile bağdaştırılabilecek esaslar dâhilinde hazırlanacak yönetmelikte belirtilir.

MADDE 19. — Eski eserlerin ve anıtların bakım, onarım ve restorasyon işleri 1050 sayılı Muhasebe Umumiye ve 2490 sayılı Artırma ve Eksiltme ve ihale kanunları ile bu kanunların ek ve değişikliklerine bağlı kalmaksızın ehliyeti tespit edilenlere yaptırılabilir.

Eski eserlerin ve anıtların bakım, onarım ve restorasyon işlerinde kullanılmak şartı ile Millî Eğitim Bakanlığı veya Vakıflar Genel Müdürlüğünce hariçten getirilmesi gereken her türlü makina, teknik malzeme, alât ve edevat bilcümle gümrük resim ve harçlarından muafır.

III - Taşınır eski eserler :

MADDE 20. — 4 ncü maddeye göre Millî Eğitim Bakanlığı Müzeler örgütünün emrine verilen taşınır eski eserler, usulüne uygun olarak tasnif, tescil olunarak müzelere kaldırılırlar. Eski eser olmadıkları için tasnif ve tescil dışı kalanlar sahiplerine veya zilyedlerine iade olunurlar. Sahip ve zilyedleri tarafından alınmayanlar, Devletçe usulüne uygun olarak satılabilirler.

MADDE 21. — Her türlü müzelerin kurulması, yaşatılması ve geliştirilmesi Millî Eğitim Bakanlığının görevidir.

Bakanlıklar, kamu ve tüzel kişiler ile kamuya yarar dernekler, bu husustaki statüler gereğince izin almak ve kontrolleri Millî Eğitim Bakanlığına ait bulunmak şartıyla kendi hizmet konularının veya amaçlarının gerçekleştirilmesini ilgilendiren işlerde, taşınır ve taşınmaz her çeşit eski eserlerden ve etnografik eşyadan mürekkep koleksiyonlar meydana getirebilirler, müzeler kurabilirler.

Özel kişiler, yönetmeliğine göre her türlü eşyadan müteşekkil koleksiyonlar meydana getirebilirler. Ancak bunlar bu kanun kapsamına giren eski eserlerden müteşekkil koleksiyonculuk faaliyetlerini en geç altı ay içinde Millî Eğitim Bakanlığına bildirmek zorundadırlar. Millî Eğitim Bakanlığı bunları usulüne uygun olarak tescil eder.

MADDE 22. — Yurt içindeki eski eserlerle müze ve özel ve resmî koleksiyonlarda bulunan eserler, değiştirme suretiyle dahi olsa hiçbir surette yurt dışına çıkarılamaz.

Ancak Türkiye'deki kordiplomatik mensupları, Türkiye'ye girişlerinde deklare etmek suretiyle beraberlerinde getirdikleri yabancı menşeli eski eserleri, çıkışlarında da beraberlerinde götürülebilirler. Bu eserlerin giriş ve çıkışlarında yapılacak muameleler, istenecek belgeler ve ilgili diğer hususlar Millî Eğitim Bakanlığınca hazırlanacak özel bir yönetmelikte belirtilir.

MADDE 23. — Yurt dışından eski eser ithali serbesttir.

MADDE 24. — Öğretim, eğitim ve turizmin geliştirilmesi amacıyla taşınır eski eserlerin kopyalarını yapmak Millî Eğitim Bakanlığının iznine bağlıdır. Bu işin yürütülmesi ile ilgili esaslar, alınacak ücret miktarları bir yönetmelikle tespit olunur ve alınacak ücretler müzeler döner sermayesine gelir kaydedilir.

IV - Eski eser ticareti :

MADDE 25. — Eski eser ticaretinin konusu 20 nci madde gereğince tasnif ve tescil dışı bırakılan taşınır eski eserlerle, 2 nci maddenin 2 nci fıkrası dışında kalan etnografik eserlerdir. Bunun dışında müzelik hiçbir eser Millî Eğitim Bakanlığının izni olmadan ticaret metaı olarak, alınıp satılamaz, yerli ve yabancılar tarafından yurt dışına çıkarılamaz.

MADDE 26. — Eski eser ticareti Millî Eğitim Bakanlığının izni ile yapılır. Eski eser ticareti yapmak isteyenlerin Millî Eğitim Bakanlığından bir ruhsatname almaları şarttır. Ruhsatnameler bir yıl için muteberdir. Süresi dolan ruhsatnameler yenilenebilir. Millî Eğitim Bakanlığınca bu hususta hazırlanacak yönetmeliğe aykırı hareket edenlerin ruhsatnameleri, süresi dolmadan iptal edilir. Bu kanunun kapsamına giren eski eserlerden müteşekkil koleksiyon yapanlara eski eser ticareti ruhsatnamesi verilmez.

MADDE 27. — Eski eser ticareti ile meşgul olanlar, ticarethanelerindeki eski eserleri usulüne göre günü gününe basılı ve noterden tasdikli envanter defterlerine geçirmeye ve görevli memurların her arayışında bu defterleri ilgili eser ile birlikte göstermeye mecburdurlar.

MADDE 28. — Bilûmum Devlet idareleri, kurumlar, belediyeler ve vakıflar idaresi, özel idareler, tüzel ve özel kişiler satacakları eşya ve terekeler arasında bulunan veya yapacakları müzayedelerdeki satışlara konu olan eski eserler ile koleksiyonları ilk önce Devlet müzelerine haber vermeye ve göstermeye mecburdurlar. Bu eserleri veya müzelik eserlerden mürekkep koleksiyonları Millî Eğitim Bakanlığı, teşkil edeceği uzmanlardan mürekkep bir komisyonun takdir edeceği bedel üzerinden satınalmaya yetkilidir. Bu eserlerden Hazineye intikal etmiş olup ve müze koleksiyonlarına girmesi lüzumlu görülenler Devlet Ayniyat Yönetmeliği hükümleri dairesinde bedelsiz olarak Millî Eğitim Bakanlığına devrolunurlar.

MADDE 29. — Eski eser ticareti ile meşgul olanlar ticarethanelerine giren her yeni eseri satışa çıkarılmadan önce, bölgenin müze müdürlük veya memurluklarına göstermeye mecburdurlar. Bunlardan müzelerle maledilmesine lüzum gösterilenler, müzelerde kurulan kıymet takdiri komisyonlarına müzelerle satınalmırlar.

MADDE 30. — Eski eser ticaretiyle meşgul olanlar ikametgâhlarını hiçbir zaman ticarethane veya depo olarak gösteremezler. Ancak ticarethanelerinin içinde depolar tesis edebilirler.

MADDE 31. — Eski eser ticarethane ve depoları lüzum görülen ahvalde Millî Eğitim Bakanlığı müfettişleri tarafından tetkik ve mahallî müze müdürlüğü veya memurluğu tarafından her zaman kontrol edilirler.

V - Kazılar :

MADDE 32. — Bu kanunun hükümlerine tabi, taşınır ve taşınmaz eski eserleri meydana çıkartmak üzere, araştırma, sondaj ve kazı yapma hakkı sadece Millî Eğitim Bakanlığına aittir.

İlmî ve malî yeterliği Millî Eğitim Bakanlığınca takdir ve kabul olunan Türk ve yabancı heyet ve kurumlara araştırma izni, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından, sondaj ve kazı yapma izni bu Bakanlığın teklifi üzerine Bakanlar Kurulu kararı ile verilir. Askerî yasak bölgelerde yapılacak araştırma, sondaj ve kazılarda Millî Savunma Bakanlığının da izninin alınması şarttır. Sondaj ve kazı ruhsatnamesi Millî Eğitim Bakanlığınca sözü geçen heyet ve kurumların göstereceği ilmî yeterliği bulunan uzmanlar adına düzenlenir. Millî Eğitim Bakanlığınca haklı görülebilecek sebep olmadıkça heyet ve kurumlar ruhsatnamedeki temsilcilerini değiştiremezler.

MADDE 33. — Millî Eğitim Bakanlığı elemanları tarafından yapılacak araştırma, sondaj ve kazılar bu Bakanlığın iznine bağlıdır. Kazılarda meydana çıkan eserler kazı yapan heyet ve kurumlar tarafından kazı sonunda Millî Eğitim Bakanlığının göstereceği Devlet müzesine naklolunur. Kazıda ve jeoloji araştırmalarında elde edilen insan ve hayvan iskeletleri ile bilûmum fosiller tabiat müzeleri ile üniversitelere veya ilgili diğer Türk bilim kurumlarına verilebilir.

MADDE 34. — Taşınmaz eski eser sahiplerinin kendi mülkleri içinde eski eser aramak maksadıyla kazı, sondaj ve araştırma yapmaları da bu kanunun 32 ve 33 ncu maddeleri hükümlerine ve Gayrimenkul Eski Eserler ve Anıtlar Yüksek Kurulunun iznine tabidir.

MADDE 35. — Aynı kazı heyetine veya şahsa aynı süre içinde birden fazla yerde kazı, sondaj ve araştırma izni verilemez. Araştırma, sondaj ve kazıya izin verilmesi, araştırma, sondaj ve kazının yapılması, elde edilecek eski eserlerin muhafazası şartları bu eserler üzerine araştırma, sondaj ve kazı sahiplerine tanınacak diğer haklar bir yönetmelik ile tespit olunur.

MADDE 36. — Türk ve yabancı bilim kurumlarına veya onların adına hareket eden kişilere verilen kazı ve sondaj ruhsatnameleri ile araştırma izni Millî Eğitim Bakanlığının yazılı izni olmadıkça başkalarına devredilemez. Bu iş için bir başkası tevkiil olunamaz.

MADDE 37. — Millî Eğitim Bakanlığınca kabul edilecek mühim bir sebep gösterilmeden ruhsatname tarihinden itibaren en çok altı ay içinde başlanılmayan araştırma, kazı ve sondajlara ait izin ve ruhsatnameler hükümsüz sayılır. Araştırma, kazı ve sondaj çalışmaları mâkul bir sebep gösterilmeksizin iki aydan fazla tatil edilemez. Bu süreyi geçirenlerin izin ve ruhsatnameleri iptal edilmiş sayılır.

MADDE 38. — Kazı ve sondaj ruhsatnameleri ile araştırma izni bir yıl için geçerlidir. Ruhsatname ve izin süresinin sonunda kazı başkanı kazıya, sondaj araştırmaya devam edeceğini yazılı olarak bildirdiği takdirde, bu hak, her yıl müracaat şartı ile gelecek yıllarda da müracaatçı için saklı tutulur.

MADDE 39. — Kazı ve sondaj araştırma izni alanlar, kazı sondaj ve araştırma bölgesindeki arazi sahiplerinin zararlarını tazmin ile yükümlüdürler. Arazi sahipleri de Millî Eğitim Bakanlığı tarafından kurulacak bilirkişi heyetince takdir edilecek bir tazminat karşılığında kazı veya sondaj veya araştırmaya izin vermeye mecburdurlar. Bu gibi yerler, Millî Eğitim Bakanlığının göstereceği lüzum üzerine bedeli kazı sahiplerince ödenmek suretiyle kamulaştırılabilir. Hazine adına tescil edilecek yerin kamulaştırma bedelinin takdirinde, genel kamulaştırma hükümlerine göre hareket edilir. Bu madde gereğince ödenecek tazminat ve kamulaştırma bedellerinin takdirinde, yerin üstünde ve altında bulunan eski eserlerin değeri dikkate alınmaz.

MADDE 40. — Millî Eğitim Bakanlığının izni ile yapılan kazı, sondaj ve araştırmalarda meydana çıkarılan eserlerin yayım hakları, Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu hükümleri dairesinde kazı, sondaj ve araştırma izni alan heyet ve kurumlar adına kazı, sondaj ve araştırmayı fiilen idare edenlere aittir. Kazı sahipleri her kazı mevsimi sonunda Millî Eğitim Bakanlığına bilimsel bir rapor vermekle yükümlüdürler. Kazının bitiminden itibaren mevsim çalışmalarına ait raporları iki yıl son raporlarını beş yıl zarfında yayımlanmayan kazı sahiplerinin, kazı ve kazıda bulunan eserler üzerindeki her türlü yayım hakları Millî Eğitim Bakanlığına geçer. Beş yıl içinde kazı son raporlarını yayımlamamış bulunan heyet ve kişilere ikinci bir kazı ruhsatnamesi verilemez.

MADDE 41. — Kazı, sondaj ve araştırma yapılan saha ile, kazı, sondaj ve araştırmalardan çıkan eserlerin mahallen korunmasını sağlamak için o yerde geçici olarak çalıştırılacak beklemlerin ücret ve masrafları, kazı yerinin eski hale getirilmesinin gerektirdiği giderler, kazı sırasında herhangi bir zarar meydana gelirse tazmini için lüzumlu masraflar düzenlenecek yönetime göre Millî Eğitim Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü tarafından ruhsat verme veya süre uzatma sırasında kazı sahiplerinden tahsil edilerek emaneten mal sandığına yatırılan paralardan ödenir.

MADDE 42. — Bu kanunda mevcut hükümlere uygun olarak yapılmayan kazı, sondaj ve araştırmalar Millî Eğitim Bakanlığının göstereceği lüzum üzerine geçici olarak veya tamamen tatil edilir.

MADDE 43. — Heyet ve kurumlar adına kazı, sondaj ve araştırma yapan şahıslar tarafından kazı, sondaj ve araştırmaya başlamak için veya kazı, sondaj ve araştırmanın devamı sırasında muhtelif şekillerde satın alınan veya inşa olunan depo, lojman ve bunlar gibi tesisler kazının sonunda Millî Eğitim Bakanlığına bedelsiz olarak devrolunur. Bu tesislerin kullanım şekillerini tâyine Millî Eğitim Bakanlığı yetkilidir.

MADDE 44. — Bu kanunun 33, 35 ve 42 nci maddeleri gereğince, Türk ve yabancı heyet ve kurumlar tarafından yapılan sondaj ve kazılarda Millî Eğitim Bakanlığı Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü örgütündeki uzmanlardan bir veya birkaç temsilci bulundurulur. Bu temsilcilerin seçimi, görevi, kazıcılardan tahsil edilip millî bir bankaya emaneten yatırılacak paradan

ödenecek yol masrafı, yevmiye ve gerektiğinde mahallinde ikametleri için zaruri giderlerin miktarı ve karşılanması şekli Maliye ve Millî Eğitim bakanlıklarınca birlikte hazırlanacak bir yönetmelikle belli edilir.

Bu madde gereğince verilecek yevmiyenin miktarı, bütçe kanunlarıyla birinci derece Devlet memuru için verilecek harcırah yevmiyesini geçemez. Ödeme süresi bakımından 6245 sayılı Harcırah Kanununun 42 nci maddesinin son fıkrası uygulanır.

MADDE 45. — Türkiye'deki elçilikler ve konsolosluklar mensuplarına kazı, sondaj ve araştırma yapma izni verilemez.

VI - Define araştırılması :

MADDE 46. — Define aramak isteyenlere, bu kanunun 1 nci maddesinde tanımlanan taşınmaz eski eserlerle mezarlıklar dışında, Millî Eğitim Bakanlığınca arama ruhsatnamesi verilebilir. Araştırma, İşçileri, Maliye ve Millî Eğitim Bakanlığının birer temsilcisinden kurulu komisyon önünde yapılır.

Define aramak isteyenlere aynı süre içinde birden fazla yerde arama izni verilemez. Define arama izni başkalarına devredilemez, bu iş için bir başkası tevkil olunamaz.

Arama ruhsatının verilmesi, define arayıcıdan istenecek belgeler, aramanın yapılması, çıkan defineden arayıcıya tanınacak haklar, aramayı kontrolle görevlilerin yol ve oturma giderleri yevmiyeleri gerektiğinde mahallinde ikametleri için zaruri sair giderlerin tayıni ve ödeme şekilleri Maliye ve Millî Eğitim bakanlıklarınca birlikte hazırlanacak yönetmelikle belli edilir.

44 ncü maddenin son fıkrası bu madde gereğince verilecek yevmiyeler hakkında uygulanır.

VII - İkramiyeler ve cezalar :

MADDE 47. — Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde, yer üstünde su ve yer altında yeni bulunan taşınmaz eski eserleri 4 ncü maddede yazılı makam ve mercilere aynı maddede yazılı süreler içerisinde haber verenlere, eserin maddî ve antik kıymeti göz önünde tutularak, Millî Eğitim Bakanlığı uzmanlarınca takdir ve tespit olunacak değerinin,

- a) Eski eser, haber verenin tapulu mülkü içinde ise % 50 sine kadar,
- b) Eski eser başkasının mülkü içinde bulunmuş ise, haber verene % 25 ve mülk sahibine % 10 u kadar,
- c) Eski eser Devlete ait arazide bulunmuş ise, haber verene % 25 ine kadar ikramiye verilir.

Yeniden bulunup da 4 ncü maddede yazılı süreler içinde haber verilmediğinden dolayı gizlenmiş sayılan eski eserleri haber verenler ile bunları yakalayan kamu görevlilerine 1905 sayılı Kanunda taşınmaz mallar için gösterilen oranlar dâhilinde ve özel yönetmeliğine göre kurulan komisyonca takdir edilecek ikramiye verilir.

Eski eserleri bulan, haber veren ve yakalayan kişiler, birden fazla kişiler ise bu maddede yazılı ikramiyeler bunlar arasında eşitlikle paylaşılır.

Yukarıda belirtilen tahakkuk ve tediyesine ait işlemler Maliye ve Millî Eğitim bakanlıklarınca hazırlanacak yönetmelik esasları dairesinde yapılır.

MADDE 48. — Bu kanunun 24 ncü maddesine aykırı hareket edenler üç aydan bir yıla kadar hapis ve 500 liradan 5 000 liraya kadar ağır para cezasına çarptırılırlar.

Suç işleyenler eski eserlerin korunmasında görevli kişiler ise cezaları bir misli artırılır.

MADDE 49. — Bu kanunun 4 ncü ve 5 nci maddelerine aykırı hareket edenler iki yıldan beş yıla kadar hapis ve 5 000 liradan 20 000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler. Suç işleyenler eski eserlerin korunmasında görevli kişiler ise verilecek ceza bir misli artırılır.

MADDE 50. — Bu kanunun 21, 22, 25, 26, 27, 28 ve 29 ncu maddelerine aykırı hareket edenler üç yıldan beş yıla kadar hapis, 5 000 liradan 30 000 liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilirler. Suçu işleyenler eski eserlerin korunmasında görevli kişiler ise cezaları bir misli artırılır.

MADDE 51. — Ruhsatsız sondaj ve kazı yapanlara, eski eser kaçakçılığı yapanlar veya eski eser kaçakçılığını teşvik edenlere iki yıldan beş yıla kadar ağır hapis ve 5 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezası verilir. Bu kişilerin buldukları eski eserler herhangi bir bedel ödenmesizin ellerinden alınır. Kazı ve sondaj sebebiyle eski eserlere verdikleri zarar ve ziyan kendilerine ödettilir.

Suçu işleyen kişiler eski eserlerin korunmasında görevli iseler cezaları bir misli artırılır.

MADDE 52. — İzinsiz define araştıranlara iki yıldan beş yıla kadar hapis, 5 000 liradan 10 000 liraya kadar ağır para cezası verilir. Bunların buldukları eski eser ellerinden alınır. Bu arama ile Devlete verdikleri zarar ve ziyan kendilerine ödettilir. İzinsiz define arayanlar eski eserlerin korunmasında görevli iseler verilecek ceza bir misli artırılır.

VIII - Çeşitli hükümler :

MADDE 53. — Aşağıda tarih ve sayıları yazılı kanun ve nizamnamelerle bu kanuna aykırı bütün hükümler yürürlükten kaldırılmıştır.

1. 10 Nisan 1322 tarihli Âsar-ı Atika Nizamnamesi,
2. 17 Temmuz 1323 tarihli Muhafaza-i Âbidat Nizamnamesi,
3. 13 Mart 1330 tarihli Esvar ve Kıla-i Atikadan belediyelere, vilâyete terk olunacak yerler hakkındaki Kanun.

IX - Geçici hükümler :

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bir yıl içinde eski eser koleksiyonu yapan kimseler, koleksiyonlarına dâhil eski eserlerin bu kanunun 2 nci maddesinin 2 nci fıkrasında yazılı nâdir eşyanın bir envanterini çıkararak en yakın müze idaresine vermeye mecburdurlar. Bu yükümlülüğü yerine getirmiyenler hakkında, bu kanunun 48 nci maddesi hükmü uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanun yürürlüğe girdiği tarihten önce eski eser ticareti ruhsatnamesi almış olanlar, bir ay içinde mevcut eski eserlerin envanterlerini Millî Eğitim Bakanlığına vermeye ve ruhsatnamelerini bu kanun hükümlerine göre yenilemeye ve altı ay içinde depolarını bu kanun hükümlerine uydurmaya mecburdurlar. Bu yükümlülüğü yerine getirmiyenler hakkında bu kanunun 50 nci maddesi hükmü uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce ruhsatname veya izin almadan araştırma, sondaj ve kazı yapmaya başlamış olanlar, bir ay içinde Millî Eğitim Bakanlığına müracaatla bu kanun hükümlerine göre izin ve ruhsat almaya mecburdurlar. Almayanlar hakkında bu kanunun cezaya ilişkin hükümleri uygulanır.

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu kanun yürürlüğe girmeden evvel sondaj ve kazı için ruhsatname almış olanlar altı ay içinde ruhsatnamelerini bu kanun hükümlerine göre yenilemek mecburiyetindedirler.

GEÇİCİ MADDE 5. — Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten önce define araştırma ruhsatnamesi almış olanlardan halen aramaya başlamamış olanların ruhsatnameleri iptal edilmiştir. Bunlardan aramaya başlamış olanların hakları iki ay için saklıdır.

X - Yürürlük ve yürütme hükümleri :

MADDE 54. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 55. — Bu kanunun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

BU KANUNA AİT TUTANAKLAR

Millet Meclisi			Cumhuriyet Senatosu		
Cilt	Birleşim	Sayfa	Cilt	Birleşim	Sayfa
1	14	403	8	24	372
24	90	722	10	55	672
27	140	152		56	722:752
	143	193:217	11	58	13,34,63:64
	145	347:352			
29	10	169:196			
31	41	253:268			
32	42	301,333,408:411			
	45	475,528,533:536			

I - Gereğeli 672 ve 672'ye 1 ne ek S. Sayılı basmayazılar Millet Meclisinin 143 ve 41 ne birleşimlerine, 238 S. Sayılı basmayazı Cumhuriyet Senatosunun 56 ne Birleşim tutanağına bağlıdır.

II - Bu kanunu; Millet Meclisi Adalet, Maliye, Millî Eğitim ve Plân komisyonlarından kurulan Geçici, Cumhuriyet Senatosu İçişleri, Anayasa ve Adalet, Malî ve İktisadî İşler, Millî Eğitim ve Bütçe ve Plân komisyonlarından kurulan Geçici komisyonları görüşmüştür.

III - Esas No. : 1/85, 2/428